

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

1961

ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ
ΚΥΠΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤ

1961
ΑΡΧΕΙΟ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Η ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΑΤΣΗ

I

Τὸν τελευταῖο νεκρὸ θὰ ἐξιτορήσω
κι' ὕστερα ἐλιές θὰ ὑψώσω πιά ἀσημιές.
Τὸ φρόνημα μπροστά σας θὰ ἐξυμνήσω,
τῆς ἀγροτιᾶς τὶς πρῶτες προκοπές,
καὶ μιά χρυσῆ στιγμή θὰ ἰχνογραφήσω
ἄσπρο—γαλάζιο στὶς καλές καρδιές.

Γιατὶ ἄλλος στὸν ἀγῶνα πέφτει ὠραῖος
ἀπὸ τυχαία ριπή πού ξεμυτᾷ,
κι' ἄλλος τῆ δόξα παίρνει Θεὸς ἀρχαῖος
ἀπὸ γαλάζια τύχη πού γελᾷ,
κι' ἄγνωστος χάνεται κάποιος γενναῖος
κι' οὔτε μιά μνήμη ἀφήνει στὰ χαρτιά.

Μὰ τοῦτος μὲς τοὺς τελευταίους πεθαίνει
κρατώντας στὴν παλάμη τὴν καρδιά·
μιά Ἑλλάδα μὲ χρυσάφι χαραγμένη
κι' ἓνα δικέφαλο εἶχε στὴ ματιά·
κι' εἶχε μιά θυσιαιὰ ἀρετῆ ἀνθισμένη
στὴ γλάστρα πού τὴν κρᾶζουσε «ἀγροτιὰ».

«Γιατὶ στῆς ἀποθέωσης τ' ἄνθος πάνω,
πού ἓνας Χριστὸς θυζαντινὸς χοχλᾷ,
τῆς φρόνησης νὰ μυριστῶ τὸ πλάνο
τ' ἄνθος πού πάντα μιά δειλιά κρατᾷ;
Μὲς τῆ χρυσούλα αἰχμὴ κορφές πιά φτάνω
καὶ σύμβολο φυτεύω» μᾶς μιλά.

II

Εἶχε τὸ κάλλος πού γεννᾷν οἱ ιδέες
κι' ἀπόφαση σὰν τῆ σφιχτῆ γροθιά
τ' ἀγροτικὸ καύμοι πού ἀπ' τὶς ἀρχαῖες
χρονιές παιδεύεται γι' ἀπλοχωριά,
κι' εἶχε εἰλικρίνειες στὸν τράχηλό του ὠραῖες
πού λάμπαν σὰν τοῦ μόχθου τῆ σταλιά.

Εἶχε δὲν εἶχε ἡ νιότη τ' ἄνθος δέσει
στὸ προικισμένο του φαρδὺ κορμί
κι' ὁ σπόρος τῆς πατρίδας εἶχε πέσει
στὴν εὐφορῆ τῆς ὑπαρξῆς του γῆ
κι' εἶχε μι' ἀρχαία καρφώσει μὲς τῆ μέση
τοῦ ὀρίζοντα λαμπρότατη ἀρετῆ.

Τί εἶναι τὸ μέλλον δίχως τὴν πατρίδα;
Κούπα οὐρανοῦ πηχτοῦ πού δέ φωτᾷ.
Ὁ λεύτερος στὸ στήθος του ἀλυσίδα
τὴν ἴδια του συνείδηση κρατᾷ.
Πρώτη ἀρετῆ νὰ παίρνης τὴν ἐλπίδα
καὶ νὰ τραβᾷς κι' ἄς εἶναι γύρω ἔρμιά.

Γιὰ τοῦτο πήρε τὴ δροσάτη νιότη
σάν τὸ δαμάλι σὲ νοερὸ θωμὸ
κι' ἦρθε κοντά του ὡς ἄγγελος ἡ αἰωνιότη
μ' ἓνα χρυσὸ τοῦ μάρτυρα σταυρὸ
κι' ἦταν στερνὸς νεκρὸς μὰ μὲς τὴν πρώτη
γραμμὴ τῶν πρώτων ἄνθος γαλανό.

III

Στις χάλκινές του φυλακὲς κομίζει
στὴν ράχη του τὴν ἀτυχή στιγμή.
Ἡ θαρραλέα ματιὰ του μὰς θυμίζει
τί μέθη κλειοῦν οἱ λεύτεροι οὐρανοί.
Μὲς τὸ δεμένο χῶρο ὡς φῶς γυρίζει
κι' εἶναι θαρρεῖς χαμένοι πιά οἱ καροί.

Τὸν κλείσαν μὰ τὸ φρόνημα γενναῖο
μὲς τὴν ψυχὴ του σπαρταρᾶ σκληρά:
«πάλιν καιρὸ θὰ ἔρῳ σάν πρώτα ἀρχαῖο,
Ἡ λευτεριά παντοτεινὴ χαρά.
Δίπλα στὸ κάθε ἐνάρετο κι' ὠραῖο
λάμπει ἡ πατρίδα χῶματα ἱερά».

Βρῆκε καιρὸ καὶ γλύστησε καὶ πάει
μὲ τοὺς ἀδέσμευτους ἀγέρηδες μαζί.
Τῆς λευτεριάς τὸν ὕμνο τραγουδάει
τὴν ἀνταρσία κρατῶντας γιὰ σπαθί.
Τὸ πάθος τῶν ἀρχαίων χοχλοκοπάει
καὶ τὸ Εἰκοσιένα τοῦ κερνᾶ κρασί.

Μὰ ἡ Τύχη πάντοτε μ' ἓνα μαχαίρι
στὴν πιδ θερμὴ ὠρα σου παραδοκεῖ.
Ἡ προδοσία πιά ψήλωσε τὸ χέρι
καὶ δείχνει ἡ λευτεριά ποῦ κατοικεῖ.
Εἶχε ἡ φτερούγα πιά τοῦ Χάρου φέρει
τὴν εὐτυχία τῆς δόξας τῆ λευκή.

«Ξεμύτα ἀπ' τὸ κρησφύγετο καὶ δῶρο
τὸ Μάη θὰ σοῦ χαρίσουν οἱ καιροί»,
μιλᾷ ὁ ἐχθρὸς στὸν πατημένο χῶρο
κι' ἦταν τριγύρω ὀλάνθιστη ἡ στιγμή.
«Τῆς λευτεριάς καὶ τῆς τιμῆς τὸ σπόρο
δὲν τὸν πομπεύω, μήτε τὴν ψυχὴ».

Ἄσπρος τὸ σβῶλο τοῦ θανάτου ρίχνει
καὶ σπαρταρᾷ ὁ χαμὸς μὲς τῆ σπηλιά.
Μὰ εἶχανε πιά ἀποτυπωθοῦνε τὰ ἴχνη
τὰ ποδχε ἀφήσει δίπλα ἡ λευτεριά,
κι' οἱ θαυμασμοὶ θυζαντινοὶ πιά λύχνοι
τῆ θεία του θὰ φωτοῦν παλληκαριά.

IV

Κι' ὁ Μάτσης μὲς τοὺς τελευταίους πεθαίνει
κρατῶντας στὴν παλάμη τὴν καρδιά:
μιὰ Ἑλλάδα μὲ χρυσάφι χαραγμένη
κι' ἓνα δικέφαλο εἶχε στὴ ματιὰ:
κι' εἶχε μιὰ θυσιαιὰ ἀρετὴ ἀνθισμένη
στὴ γλάστρα ποῦ τὴν κρᾶζουνε «ἀγροτιά».

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ

Ἄπλωστε τὴν ὀμίχλη
μὴν πέση σήμερα στὰ στάχια του
ἢ ἀναπόφευκτη χαρὰ τῶν κορυδαλλῶν.

ΤΡΕΙΣ ΑΓΧΟΝΕΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ποῦ τρέχουν ὄλοι αὐτοί,
γιατὶ τόση ἀναταραχὴ
γιὰ νὰ σκοτώσουν τρία παιδικὰ χαμόγελα;
Γιατὶ φοβοῦνται πὼς εἶναι τόσο δύσκολο
νὰ σκοτώσουν αὐτὰ τὰ χαμόγελα;

ΑΔΕΡΦΕ ΤΗΣ ΑΓΧΟΝΗΣ...

Ἄδερφέ τῆς ἀγχόνης,
τί μᾶς ἔκανε αὐτὴ ἡ νύχτα,
τί μᾶς πήρε καὶ τί μᾶς ἔδωσε!

ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ

Σκέψου πὼς δὲ μᾶς ἔμεινε ἄλλο ὄνειρο
παρὰ νὰ θγοῦμε ἀπὸ μιὰ πόρτα.

ΔΥΟ ΑΤΙΤΛΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Τί θὰ γίνῃ τελοσπάντων ἡ Γαλλικὴ ἐπανάσταση,
τί θὰ γίνῃ, λέω, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση
μ' αὐτὰ τ' ἀσυλλόγιστα παιδιά;

Πίσω ἀπ' τὸ τραγούδι σου
δὲν τολμοῦσε νὰ στεγνώσῃ τὸ μελάνι,
ἔπειτα ἀπ' τὸ τραγούδι σου
δὲ γύριζε ἡ σελίδα.

ΧΡ. ΠΑΠΑΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΣΤΟΝ ΑΗΤΟ ΤΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ

Ἦρωα, ποῦ νερὸ καὶ γῆ δὲν ἔδωκες στὸ θάρβαρο,
σκύθει τὸ θράδυ καὶ ρωτᾷ γιὰ σένα,
καὶ σιγοτραγουδᾷ τ' ἀγέρι τοῦ θουνοῦ τὸ θρῦλο σου
κι ἡ Παναγιά τοῦ Μαχαιρᾶ τὸ δάκρυ μῦρο
σκορπᾷ στὸν τάφο σου τριγύρω.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΚΛΑΒΩΝ

Ἦλιος καὶ χρώματα κι ἀέρας ἔξω καὶ πουλιά,
καὶ μέσα στὴ τζικομπαράγκα πρόσωπα μουγκὰ
καὶ σκότος καὶ κατήφια κι ὀδύνη.
Τῶν Ἀγγλοτούρκων σκλάβοι δέονται μέσα στὴν παγερὴ γαλήνη.

Χριστούγεννα. Μέσα στὴ τζίγκενη ἐκκλησιά
— ἕνα τραπέζι, μιὰ κουβέρτα κι ἕνα Εὐαγγέλιο τὴ στολίζουν —